

L. van Noort

Med. No. 343

**DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN  
FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE GROENTETEELT  
IN DE OPEN GROND IN NEDERLAND**

**Januari 1986**



SIGN: L27-343  
EX. NO: C  
MLV:

**Landbouw-Economisch Instituut  
Afdeling Tuinbouw**

## REFERAAT

### DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE GROENTETEELT IN DE OPEN GROND IN NEDERLAND

Noort, L. van

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1985

14 p., 6 tab.

Het onderzoek naar de rentabiliteit en de financiering in de verschillende takken van tuinbouw wordt op steekproeven gebaseerd. De steekproeven worden periodiek vernieuwd en tussentijds aangepast aan de populatie. In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop de steekproef van de groenteteelt in de open grond is samengesteld.

Steekproef/Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Groenteteelt in de open grond/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

# Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. DE GROENTETEELT IN DE OPEN GROND IN NEDERLAND	7
1.1 De populatie van bedrijven met groente- teelt in de open grond	7
2. DE STEEKPROEF	10
2.1 De theoretische steekproef	10
2.2 De gerealiseerde steekproef	11

## Woord vooraf

De afdeling Tuinbouw verricht jaarlijks onderzoek naar de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag en de vermogenspositie in de belangrijkste takken van tuinbouw.

Dit onderzoek is op een a-selecte steekproef gebaseerd. De steekproeven worden eenmaal in de vijf of zes jaar geheel vernieuwd. Gedurende de looptijd wordt de steekproef aangepast aan de mutaties in de populatie.

De steekproef van de groenteteelt in de open grond is met ingang van het boekjaar 1985 vernieuwd.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop voornoemde steekproef is samengesteld.

Het Hoofd van de  
afdeling Tuinbouw,



(Ir. D. Meijaard)

Den Haag, januari 1986

# 1. De groenteteelt in de open grond in Nederland

## 1.1 De populatie van bedrijven met groenteteelt in de open grond

De steekproeven ten behoeve van het Rentabiliteits- en financieringsonderzoek worden eenmaal in de vijf of zes jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de groenteteelt in de open grond is met ingang van het boekjaar 1985 vernieuwd. Als basis hiervoor is gebruik gemaakt van de Landbouwtelling 1984.

Volgens deze telling waren er in Nederland 15.968 bedrijven met groenteteelt in de open grond. De oppervlakte met groenteteelt in de open grond bedroeg 48.482 ha (excl. zaai-uien). Van deze 15.968 bedrijven bleken in eerste instantie 1.853 te voldoen aan de criteria die voor deelname aan het onderzoek zijn gesteld. Het onderzoek heeft namelijk alleen betrekking op bedrijven:

- a. waarvan 60% en meer van de sbe betrekking heeft op groenteteelt 1) in de open grond;
- b. met een bedrijfsomvang van 70 sbe en meer 2);
- c. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft.

Een specificatie van het aantal bedrijven en de oppervlakte met groenten in de open grond is opgenomen in tabel 1.1. Daaruit blijkt dat de populatie - waarop de theoretische steekproef is gebaseerd - betrekking heeft op 1.853 bedrijven met 11.322 ha groenteteelt in de open grond, dat is resp. 12% en 23% van het totaal aantal bedrijven en de totale oppervlakte met groenten in de open grond.

De 1.853 bedrijven met overwegend groenten in de open grond, zijn voor de steekproeftrekking naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - onderscheiden.

De 23% relatief grote bedrijven (250 sbe en meer) vertegenwoordigen 47% van het totale aantal sbe. De relatief kleine bedrijven (70-110 sbe), 29% van het totaalaantal bedrijven, nemen 13% van het totaalaantal sbe voor hun rekening (zie tabel 1.2).

- 1) Onder de groenten zijn niet begrepen: de asperges, de erwten, de zaai-uien en de zilveruitjes, deze gewassen worden in het boekhoudnet van de afdeling Landbouw gerepresenteerd. Onder groenten is wel begrepen, de activiteit van het forceren van witlofpennen.
- 2) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in sbe (standaardbedrijfseenheden). Een sbe komt overeen met een bepaald bedrag aan toegerekende factorkosten (arbeid, rente en netto-pacht) in een basisperiode bij een doelmatige bedrijfsvoering en onder normale omstandigheden.

Tabel 1.1 Bedrijven met groenten (excl. zaai-uien) in de open grond

	Bedrijven		Opp. groenten open grond	
	aantal	%	ha	%
Bedrijven met groenten in de open grond gelegen in:				
1. Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en IJsselm.polders	1.898	12	8.173	17
2. Gelderland en Utrecht	1.499	9	1.555	3
3. Noord-Holland	2.161	14	6.618	14
4. Zuid-Holland en Zeeland	3.480	22	12.318	25
5. Noord-Brabant	3.846	24	12.491	26
6. Limburg	3.084	19	7.327	15
7. Totaal in Nederland (Id. excl. zilveruitjes, asperges en erwten)	15.968	100	48.482	100
8. Af: bedr. met minder dan 60% v.d. sbe aan groenten 1) in de open grond	12.440	78	33.424	69
9. Bedr. met 60% e.m. v.d. sbe aan groenten 1) in de open grond	3.528	22	15.058	31
10. Af: tekleine bedrijven (minder dan 70 sbe)	1.522 2)	9	2.277	5
11. Bedr. met 60% e.m. v.d. sbe aan groenten 1) in de open grond en meer dan 70 sbe	2.006	13	12.781	26
12. Af: bedr. w.v. de ondernemer een niet-agr. hoofdberoep heeft en meer dan 70 sbe	142	1	992	2
13. Id. als 11 minus niet-agr. hoofdberoep	1.864	12	11.789	24
14. Af: bedr. die gemengd waren met andere takken van bedrijf	11 3)	-	467	1
15. Basis voor de steekproef	1.853	12	11.322	23

1) Onder de groenten zijn niet begrepen: de asperges, de erwten, de zaai-uien en de zilveruitjes, deze gewassen worden in het boekhoudnet van de afdeling Landbouw gerepresenteerd. Onder groente is wel begrepen, de activiteit v/h forceren v. witlofpennen.

2) Incl. 640 bedrijven waarvan de ondernemer een niet-agrarisch hoofdberoep heeft.

3) Niet volledig, van 11 bedrijven was bekend dat het geen zuivere produktiebedrijven zijn in de richting v.d. opengrondsgroente-teelt.

Tabel 1.2 Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan groenten in de open grond (basis voor de steekproef)

Bedrijfs- grootte- klasse	Bedrijven		Sbe		Opp. groenten open grond	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
70 - 110 sbe	533	29	47.560	13	1.837	16
110 - 250 sbe	891	48	146.948	40	4.957	44
250 sbe e.m.	429	23	172.843	47	4.528	40
<b>Totaal</b>	<b>1.853</b>	<b>100</b>	<b>367.351</b>	<b>100</b>	<b>11.322</b>	<b>100</b>

## 2. De steekproef

### 2.1 De theoretische steekproef

Voor de samenstelling van de steekproef zijn de 1.853 bedrijven met groenteteelt in de open grond geografisch onderscheiden, te weten:

1. Groningen, Friesland, Drenthe en IJsselmeerpolders	112 bedrijven
2. Gelderland en Utrecht	127 bedrijven
3. Noord-Holland	415 bedrijven
4. Zuidholland en Zeeland	291 bedrijven
5. Noord-Brabant (west)	489 bedrijven
6. Noord-Brabant (oost) en Limburg	419 bedrijven

Per regio zijn de bedrijven naar bedrijfsgrootteklasse gesorteerd. Binnen de onderscheiden grootteklassen is een volgorde naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - aangebracht. De bedoeling hiervan is dat de steekproef per bedrijfsgrootteklasse, zowel naar geografische ligging van de bedrijven als naar bedrijfsomvang, zo goed mogelijk de populatie vertegenwoordigt. Uit deze voorgesorteerde bedrijven is vervolgens een willekeurige keuze gedaan, door elk 48e bedrijf in de theoretische steekproef op te nemen. Dit geldt althans de bedrijven met een bedrijfsomvang van 70-110 sbe. Voor de twee andere groepen van bedrijven te weten: bedrijven met 110-250 sbe en bedrijven met 250 sbe en meer was dit resp. het 27e en het 11e bedrijf.

De steekproefpercentages en het aantal steekproefbedrijven zijn opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Het aantal bedrijven van de te onderzoeken populatie en van de theoretische steekproef alsmede de steekproefpercentages

Bedrijfsgrootte- klasse	Aantal bedrijven		
	van de po- pulatie	van de steek- proef	van de steekproef in % v.d. populatie
70 - 110 sbe	533	11	2,1
110 - 250 sbe	891	33	3,7
250 sbe en meer	429	39	9,1
Totaal	1.853	83	4,5



Het blijkt dat de relatief grote bedrijven sterker in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de relatief kleine bedrijven 1). Bij de berekening van de gemiddelde cijfers van het grondgebruik, de kosten en de opbrengsten, het inkomen en de gegevens met betrekking tot de financiering wordt uiteraard met de verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

Op basis van voornoemde gegevens werden 5 steekproeven samengesteld. Eén van deze steekproeven diende voor de uiteindelijke bedrijfskeuze. Voor de weigeraars van de eerste steekproef, konden de vervangende bedrijven worden verkregen uit de overige 4 steekproeven.

## 2.2 De gerealiseerde steekproef

Uitgaande van de in tabel 2.1 weergegeven steekproefpercentages werden 83 bedrijven voor deelname aan het onderzoek bezocht. Van de 83 bedrijven met groenteteelt in de open grond bleken 24 bedrijven niet geschikt te zijn voor deelname aan het onderzoek (zie tabel 2.2). Het onderzoek naar de bedrijfsresultaten is beperkt tot bedrijven, die overwegend op de produktie van groenteteelt in de open grond zijn gericht. Bovendien mogen de bedrijven niet gemengd zijn met andere takken van bedrijf of beroep. Voorts moet de bedrijfsomvang minimaal 70 sbe zijn.

De in tabel 2.2 genoemde groepen, 6 t/m 10 voldoen niet aan deze voorwaarden. Dit betekent dat de 24 ongeschikte bedrijven niet zijn vervangen. Bij de vaststelling van de omvang van de "theoretische" steekproef is rekening gehouden met het feit dat niet alle bedrijven voor het onderzoek geschikt zouden zijn. Van de resterende 59 bedrijven waren de ondernemers van 34 bedrijven bereid tot deelname aan het onderzoek. De ondernemers van 21 bedrijven weigerden deelname aan het onderzoek. Deze 21 zijn, evenals de in tabel 2.2 onder 3 t/m 5 genoemde vier bedrijven vervangen. Hiervoor werden 25 bedrijven van nagenoeg dezelfde structuur en bedrijfsomvang bezocht; hiervan werden 16 bedrijven in de tweede, 5 in de derde en 4 in de volgende ronden gerealiseerd.

De 59 uiteindelijk in het onderzoek betrokken bedrijven vertegenwoordigen een populatie van 1.279 bedrijven, een oppervlakte met groenten in de open grond van 8.203 ha; dat is respectievelijk 8% van het totale aantal bedrijven met groenteteelt in de open grond.

- 1) Op eerstgenoemde bedrijven is de bijdrage aan de totale produktie veel groter dan van laatstgenoemde bedrijven. Ervan uitgaande dat slechts een beperkt aantal bedrijven per tak van tuinbouw in het onderzoek kan worden opgenomen, wordt door deze werkwijze de betrouwbaarheid van de cijfers vergroot.

22% van de oppervlakte met groenteteelt in de open grond 1) op basis van sbe worden door de steekproefbedrijven circa 40% van het totaal aantal sbe ten behoeve van de groenteteelt in de open grond 1) gerepresenteerd.

Tabel 2.2 Het resultaat van de werving van 83 bedrijven met groenten in de open grond

	Aantal be- drijven van de steekproef	Geaggregeerd			
		Bedrijven		Opp. groenten open grond	
		aantal	%	ha	%
1. Geschikt voor en be- reid tot deelname	34	673	( 11)	4.686	( 41)
2. Geschikt voor, doch niet bereid tot deelname x)	21	530	( 28)	3.023	( 27)
3. Meer dan één registra- tienummer x)	2	22	( 1)	243	( 2)
4. Om administratieredenen niet geschikt x)	1	27	( 2)	92	( 1)
5. Bedrijf is verkocht (niet toegevoegd aan bestaand bedrijf x)	1	27	( 2)	159	( 1)
Sub-totaal	59	1.279	( 69)	8.203	( 72)
6. De omvang van het bedrijf is te klein	1	27	( 1)	24	( -)
7. Bedrijf is verkocht (toe- gevoegd aan bestaand bedrijf)	1	27	( 2)	143	( 1)
8. Gemengd met landbouw	9	185	( 10)	1.112	( 10)
9. Gemengd met andere tak- ken van tuinbouw	6	135	( 7)	311	( 3)
10. Gemengd met andere tak- ken van bedrijf of beroep	7	200	( 11)	1.605	( 14)
Totaal	83	1.853	(100)	11.398	(100)

x) De oppervlaktegegevens hebben betrekking op 25 vervangende be-  
drijven die in het onderzoek zijn betrokken.

1) Excl. zaai-uien, zilveruitjes, asperges en erwten.

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste gegevens van de te onderzoeken populatie vergeleken met de geaggregeerde cijfers van de gerealiseerde steekproef (incl. de 24 niet vervangen bedrijven). Als gevolg van de verschillende steekproefpercentages is een vergelijking van de totale steekproef alleen mogelijk na aggregatie van de cijfers van de steekproefbedrijven. De geaggregeerde cijfers van de steekproefbedrijven zijn berekend door voor de onderscheiden bedrijfs-grootteklasse, de sbe en de oppervlakte te vermenigvuldigen met de wegingsfactoren 1) en deze uitkomsten te sommeren.

Het blijkt dat t.a.v. de sbe, de oppervlakte met groenten in de open grond, de spruitkool, de sluitkool en de overige groenten een vrij grote mate van overeenstemming bestaat tussen de gerealiseerde steekproef en de populatie. De oppervlakten met aardbeien en akkerbouw blijken wat minder sterk in de steekproef gerepresenteerd.

Tabel 2.3 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef (na aggregatie)

	Populatie	Gerealiseerde steekproef (na aggregatie)	Steekproef in % van de populatie
Aantal bedrijven	1.853	1.853	100,0
Aantal sbe	367.351	368.422	100,3
Oppervl. groenten open grond (ha)	11.322	11.398	100,7
w.v. spruitkool (ha)	2.432	2.337	96,1
w.v. sluitkool (ha)	1.080	1.094	101,3
w.v. aardbeien (ha)	905	772	85,3
w.v. overige groenten (ha)	6.905	7.195	104,2
Oppervl. akkerbouw (ha)	3.143	2.924	93,0

De mate waarin de bedrijven van de steekproef (incl. de 24 niet vervangen bedrijven) over de bedrijfs-grootteklassen zijn verdeeld, blijkt uit tabel 2.4, waarin zowel t.a.v. het aantal bedrijven, het aantal sbe en de oppervlakte groente in de open grond, de gerealiseerde steekproef met de populatie is vergeleken. De steekproefpercentages van de gerealiseerde steekproef zijn - per bedrijfs-grootteklasse - geheel gelijk aan die van de theoretische steekproef (zie tabel 2.1). Dit geldt ook voor het aantal sbe als de oppervlakte groente in de open grond.

- 1) De wegingsfactoren zijn afhankelijk van de steekproefpercentages. Bij een steekproef van twee procent is de wegingsfactor vijftig, namelijk honderd gedeeld door twee.

Tabel 2.4 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef van 83 bedrijven met groenteteelt in de open grond

Bedrijfs- grootteklasse	Aantal bedrijven			Aantal sbe			Oppervlakte groenten open grond (are)		
	popu- la- tie	steek- proef in % van popu- latie	steek- proef in % van popu- latie	popu- la- tie	steek- proef in % van popu- latie	steek- proef in % van popu- latie	popu- la- tie	steek- proef in % van popu- latie	steek- proef in % van popu- latie
70 - 110 sbe	533	11	2,2	47.560	1.011	2,1	183.698	3.822	2,1
110 - 250 sbe	891	33	3,7	146.948	5.414	3,7	495.686	18.551	3,7
250 sbe e.m.	429	39	9,1	172.843	15.751	9,1	452.815	41.246	9,1
Totaal	1.853	83	-	367.351	22.176	-	1.132.199	63.619	-